

Nr 9.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen angående åtgärder för tillgodoseende av vattenbehovet för Norrlands trängkår; given Stockholms slott den 30 december 1916.

Under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över lantförsvarsärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen medgiva,

att av fjärde huvudtitelns allmänna besparingar må tagas i anspråk ett belopp av högst 26,000 kronor för vidtagande av erforderliga åtgärder för tillgodoseende av vattenbehovet för Norrlands trängkår.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

G U S T A F.

B. B. E. Mörcke.

*Utdrag av protokollet över lantförsvarsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott
den 30 december 1916.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern HAMMARSKJÖLD,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena WALLENBERG,
Statsråden: HASSELROT,
VON SYDOW,
friherre BECK-FRIIS,
STENBERG,
LINNÉR,
MÖRCKE,
VENNERSTEN,
WESTMAN,
BROSTRÖM.

Departementschefen, statsrådet Mörcke, anhöll att få underställa Kungl. Maj:ts prövning en av arméförvaltningens fortifikationsdepartement gjord framställning angående vidtagande av åtgärder för tillgodoseende av vattenbehovet för Norrlands trängkår samt yttrade därvid följande:

De nuvarande
anordningarna
för vatten-
behovets till-
godoseende.

»Med anledning av Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning beviljade 1894 års riksdag för uppförande av kasernetablissemang i Sollefteå för dåvarande Norrlands trängbataljon ett belopp av 340,000 kronor.

Uti nämnda belopp ingingo omkring 15,000 kronor för anordnande av pumpverk med vatten- och avloppsledning. Enligt vad den i ärendet verkställda utredningen givit vid handen, kunde nämligen

vatten icke erhållas ur brunnar, belägna å det blivande kasernetablissemangets område, utan måste ledas dit antingen från källor å närliggande bergshöjder eller från Ångermanälven genom en särskild pumpinrättning.

Vid kasernetablissemangets uppförande ansågs den förstnämnda utvägen böra tillgripas. För tillgodoseende av trängkärens vattenbehov användes sålunda en källa, belägen vid Remslemon omkring 1,300 meter nordost om kasernetablissemanget och 330 meter norr om korsningen mellan den s. k. Gräsbäcken och landsvägen till Multrå. Från källan, som är kringbyggd, ledes vattnet till en betongreservoar, varifrån detsamma medelst självtryck avrinner till kasernetablissemanget genom en 150 millimeters järnrörsledning. Reservoaren, som rymmer en vattenmängd av 43 kubikmeter, är belägen på omkring 42 meters höjd över kaserngårdens plan.

Då emellertid källan tidvis icke lämnar tillräckligt med vatten, har Gräsbäcken måst anlitas som reserv. För detta ändamål byggdes till en början tvärs över bäcken en spåntdamm, från vilken en träränna ledde till reservoaren. Trots omsorgsfulla försök att täta dammen visade det sig dock omöjligt att uppdämma vattnet till sådan höjd, att det kunde avrinna genom rännan. Då anläggningen således icke fyllde sitt ändamål, fick den förfalla. I stället har den anordningen vidtagits, att bäckens vatten från en några tiotal meter högre upp belägen punkt avledes till reservoaren genom ett 1 å 1½ meter djupt, med rullsten fyllt täckdike. För rätten att begagna ifrågavarande dike, vilket framgår över enskild mark, erlægges en årlig avgäld av 100 kronor.

Emellertid har trängkärens vattenbehov icke heller genom denna anordning kunnat under alla tider av året tillgodoses. På vintern tillfryser bäcken, och vattnet tvingas då att söka sig väg dels ovanpå isen, där det snart fryser, dels ned i grunden. Under vinterns lopp sträcker sig svallisen allt längre och längre uppför bäcken. För att erhålla tillräckligt med vatten har det då varit nödvändigt att längs bäcken hugga en ränna i isen och till skydd mot frost täcka densamma med ris och snö. Kostnaden för upphuggandet av dylika rännor, som i regel hava en längd av omkring 1 kilometer, har uppgått till omkring 300 kronor om året.

Sedan vid upprepade tillfällen anmälan gjorts hos arméförvaltningens fortifikationsdepartement, att trängkärens vattenbehov under vissa tider av året icke kunde tillgodoses genom de nuvarande anordningarna, samt att till följd därav vatten för dryga kostnader och till stort men för kåren och

Utredning an-
gående vatten-
behovets till-
godoseende.

dess övningar tidtals måste från annat håll framköras till etablissemanget, anbefalldes fortifikationsdepartementet genom skrivelse den 6 augusti 1910 chefen för trängkåren att låta verkställa undersökningar angående lämpligaste sättet att tillgodose kårens vattenbehov samt inkomma med förslag till härför erforderliga åtgärder. För ändamålet ställdes därjämte till kårchefens förfogande såsom sakkunnig ingenjören E. Ek.

Efter å platsen företagen undersökning avgav Ek i slutet av år 1910 förslag till erforderliga anordningar för vattenbehovets tillgodoseende. Förslaget innebar i huvudsak, att trängkårens behov av vatten närmast för hushållsändamål skulle fyllas genom insamling av vatten från källador i omedelbar närhet av den för närvarande använda källan, samt att vatten för eldsläckningsändamål skulle uppfordras från Ångermanälven medelst en särskild pumpstation och en ovan jord lagd samt genom dubbel lindning med halmband och asfaltpapp isolerad tubrörsledning.

Då det av Ek uppgjorda förslaget för vattenbehovets tillgodoseende emellertid icke ansågs tillräckligt betryggande, anmodade chefen för sjätte arméfördelningen kaptenen vid väg- och vattenbyggnadskåren O. Werner, vilken ägde en ingående kännedom om de på vattenfrågan inverkan lokal förhållandena och utfört anläggningen av vattenledningen i Sollefteå, att verkställa erforderlig utredning i frågan samt avgiva förslag till dess lösande.

Med anledning härav avlämnade Werner i april 1911 ett av honom uppgjort förslag i ämnet. Enligt detta förslag skulle allt vatten såväl för daglig förbrukning som för eldsläckning anskaffas genom lämplig utvidgning av den redan befintliga anläggningen. För detta ändamål föreslogs,

att från området kring den för närvarande utnyttjade källan (källan nr 1) genom två betongbrunnar insamlades sådant grundvatten, som icke redan nu kunde avrinna till reservoaren;

att vattnet från en omkring 1 kilometer längre norrut belägen källa (källan nr 2) nedleddes till reservoaren genom en 50 till 75 millimeters järnrörsledning, samt att sådant grundvatten, som vid utläggning av denna ledning påträffades, där så lämpligen kunde ske, tillgodogjordes för vattenledningens behov;

att, därest så erfordrades, för fyllande av vattenbehovet under repetitionsövningarna vatten från Gräsbäcken i närheten av källan nr 2 inleddes direkt i den från samma källa till reservoaren gående järnrörsledningen, samt att detta vatten inleddes i ett grusdike strax ovan

källan nr 1 för att genom de mellan diket och sistnämnda källa befintliga naturliga sandavlagringarna infiltreras till källan nr 1 och därifrån avriinna till reservoaren;

att för ökande av vattentillgången vid eldsvådetillfälle dels, för direkt upptagande av bäckvatten, utlades från det nuvarande bäckintaget invid området för källan nr 1 en 100 millimeters järnrörsledning fram till reservoaren, dels uppfördes en ny reservoar om 90 kubikmeters rymd; samt

att denna nya reservoar förlades med sin botten 2 meter lägre än den gamla reservoaren, varigenom möjlighet vunnes att från området för källan nr 1 upptaga grundvatten, som framrunne på lägre nivå än nämnda källa låge.

Kostnaderna för de föreslagna anordningarna beräknades av Werner till 18,000 kronor, därav 1,500 kronor för jordlösen och ersättning till markägare för ledningars framdragande.

Med skrivelse den 7 juni 1911 överlämnade chefen för trängkåren till arméförvaltningens fortifikationsdepartement de av Ek och Werner utarbetade förslagen samt förordade därvid det av den senare upprättade, då detsamma syntes på ett fullt tillfredsställande sätt tillgodose kårens såväl dagliga vattenbehov som behovet av vatten för släckning av eventuell eldsvåda inom kasernetablissemang.

Kärchefens
yttrande.

Uti den 13 juni 1911 avgivet yttrande förklarade sig jämväl chefen för sjätte arméfördelningen böra tillstyrka det av Werner uppgjorda förslaget. Ett annat sätt för frågans lösning vore visserligen att framdraga vattenledning från Sollefteå köping, men anläggningskostnaderna härför skulle bli avsevärt större, minst 30,000 kronor, varförutom skulle tillkomma stora årliga förbrukningsavgifter.

Arméfördel-
ningschefens
yttrande.

I sammanhang härmed ansåg sig arméfördelningschefen böra framhålla, att de nuvarande anordningarna för vattenbehovets tillgodoseende krävde stora årliga kostnader för markupplåtelse och underhåll, samt att anläggningen i dess nuvarande skick fordrade allt för stora handräkningar i förhållande till kårens ringa styrka.

Då fortifikationsdepartementet fann det vara av största vikt, att kårens vattenfråga, vid vars utredning man haft att räkna med vissa ganska osäkra faktorer, kunne en i möjligaste mån betryggande lösning, beslöt departementet hänskjuta de båda förslagen till granskning av aktiebolaget Vattenbyggnadsbyrån.

Utlåtande av
aktiebolaget
Vattenbygg-
nadsbyrån.

Av den granskning, som Vattenbyggnadsbyrån i utlåtande den 13 september 1911 underkastade de båda förslagen, framgick, att det av Ek uppgjorda icke alls innebure trygghet för det erforderliga vattenbehovets tillgodoseende. Däremot gav Vattenbyggnadsbyrån i stort sett sitt erkännande åt de av Werner föreslagna åtgärderna. Vissa modifikationer borde dock enligt byråns uppfattning vidtagas och föreslogs i sådant hänseende,

att de av Werner föreslagna nya brunnarna å området för källan nr 1 icke måtte komma till utförande;

att källan nr 2 tillgodogjordes på i huvudsak av Werner föreslaget sätt, men att något intag från Gräsbäcken icke utlades;

att för fyllande av resterande vattenbehovet från källan nr 2 utlades en omkring 80 meter lång 100 millimeters dräneringsledning, avsedd att upptaga i bäckdalen framrinnande grundvatten;

att för säkerställande av vattenbehovet vid eldsläckning uppfördes invid den gamla reservoaren en ny sådan av omkring 84 kubikmeters rymd och med samma höjdläge som den nuvarande; samt

att den av Werner föreslagna 100 millimeters ledningen från det nuvarande bäckintaget icke komme till utförande.

Kostnaderna för de föreslagna arbetena beräknades av Vattenbyggnadsbyrån till sammanlagt 16,500 kronor.

Arméfördel-
ningschefens
yttrande.

Ånyo hörd i ärendet förklarade chefen för sjätte arméfördelningen uti den 14 november 1911 avgivet yttrande sig fortfarande vilja förordna det av Werner uppgjorda förslaget såsom varande det i alla avseenden lämpligaste. I eldsläckningsavseende vore detta förslag betydligt mera betryggande än det av Vattenbyggnadsbyrån framställda.

Utlåtande av
Allmänna
Ingenjörss-
byrån.

Då fortifikationsdepartementet vid granskning av de sålunda framställda tre förslagen till vattenfrågans lösning ej kände sig övertygat om det av Vattenbyggnadsbyrån utarbetade förslagets överlägsenhet över det av Werner uppgjorda och önskade hava stöd för sitt omdöme och avgörande av frågan i uttalande från ännu en på området sakkunnig, beslöt departementet att från Allmänna Ingenjörssbyrån inhämta utlåtande över sistnämnda båda förslag.

Uti sitt den 14 maj 1912 avgivna utlåtande förklarade Allmänna Ingenjörssbyrån, att då man, enligt byråns uppfattning, icke med säkerhet kunde påräkna att erhålla grundvatten i tillräcklig mängd, det vore både lämpligt och nödvändigt att på ett eller annat sätt tillgodogöra sig Gräsbäckens vatten. Ingenjörssbyrån tillstyrkte därför, att träng-

kårens vattenledningsfråga löstes i huvudsaklig överensstämmelse med det av Werner uppgjorda förslaget.

Enligt Ingenjörbyråns mening borde dock vissa mindre ändringar göras i detta förslag. Gräsbäckens vatten utgjordes delvis av grundvatten och vore jämförelsevis rent. För att emellertid förhindra, att den föreslagna rörledningen mellan de båda källområdena på något sätt igenslammades genom direkt inledande av bäckvattnet, borde detta, innan det infördes i intagsbrunnen och ledningen nedom källan nr 2, passera ett mindre gruslager för fränskiljande av flytande fasta beståndsdelar. Den naturfiltrering av Gräsbäckens vatten, som Werner tänkt sig skola äga rum invid källområdet nr 1, syntes därför hellre böra anordnas redan vid intaget nedom källan nr 2. De föreslagna nya grundvattensbrunnarna vid källområdet nr 1 borde dock bibehållas, ehuru de för minskning av anläggningskostnaden kunde utföras av 45 centimeters cementrör.

Det nedre för eldsvådetillfälle avsedda bäckintaget invid källområdet nr 1 kunde genom att anordnas som en biledning till ledningen mellan källområdena åstadkommas för en relativt ringa kostnad och syntes därför böra utföras, även om man förutsatte, att detta intag på grund av naturförhållandena icke alltid kunde göra tjänst.

Källområdet nr 1 låge i en backslutning, där man kunde befara, att grundvattnet med tiden skulle kunna söka sig väg på större djup än nu vore förhållandet. För att ändock möjliggöra vattnets uppsamling och för att, om så visade sig nödvändigt, även kunna insamla lägre liggande källådror, vore det givetvis fördelaktigt, om den nya reservoaren förlades lägre än den gamla. Av hänsyn till trycket vid eldsläckning finge höjdskillnaden dock ej göras för stor. Werners förslag att förlägga botten i den nya reservoaren 2 meter lägre än i den gamla kunde därför anses lämpligt, i synnerhet som samtidigt höjdskillnaden mellan högvattentytorna i båda cisternerna endast bleve 0,6 meter. Genom att i den nya cisternen borttaga flottörventilen och antingen avstänga eller med 0,6 meter höja bräddavloppet i samma cistern kunde man låta båda cisternerna direkt kommunicera, då så utan olägenhet för vattensamlingen kunde ske.

De stora grundvattensbrunnarna borde utföras enligt Werners förslag med iakttagande av, att ventilationsröret uppdroges till omkring 2,5 meter över marken. I den högst stående grundvattensbrunnen kunde backventil undvaras.

Under förutsättning att trängkårens vattenbehov icke komme att ökas utöver det av Werner beräknade, vore de föreslagna rördimensio-

nerna om 75 och 50 millimeter att anse som tillräckliga. Då emellertid vattenledningsanläggningen vore avsedd att fungera flera tiotal år framåt samt det vore svårt att nu avgöra, huruvida icke vattenbehovet framdeles komme att ökas, ville Ingenjörbyrån alternativt föreslå, att rördimensionerna ökades till 100 respektive 80 millimeter. Därigenom skulle omkring 3 liter i sekunden eller mer än dubbelt så mycket vatten kunna framföras som i de smalare rören, medan kostnadsökningen uppginge endast till omkring 1,000 kronor. Då emellertid en ökning av rördimensionen skulle vara ändamålslös, om ej ökad vattenmängd vid behov kunde anskaffas, hade Ingenjörbyrån som en sista utvidgning av anläggningen tänkt sig, att ledningen skulle fortsätta upp till en omkring 1,000 meter längre norrut belägen tjärn, vars vatten enligt erhållen uppgift kunde med självtryck tillgodogöras.

Det övre intaget vid Gräsbäcken borde anordnas så, att bäckvattenet infiltrerades till en betongbrunn. Grusfyllningen kring densamma borde upptaga 25 å 30 kvadratmeter samt hava ett djup av 1,5 meter. Vintertid borde denna yta täckas med bräder och ris för att ej kylan skulle hindra infiltreringen. Vid behov borde filterbädden avskummas och rent grus inläggas. Rörledningen borde framdragas på ett djup av omkring 1,5 meter under bäckbotten.

Kostnaden för det Wernerska förslaget uppginge till 18,000 kronor, däruti inberäknat kostnaden för en 100 millimeters järnrörsledning från reservoaren fram till nedersta bäckintaget. Till följd av delvis ökade å-priser ansåge Ingenjörbyrån anläggningskostnaden böra beräknas till 19,500 kronor och med grövre rörledning till 20,500 kronor. Dessa kostnadssummor gällde under förutsättning, att större bergsprängning icke förekomme.

Arméförvaltningens fortifikationsdepartements framställning.

Med underdånig skrivelse den 13 juli 1912 överlämnade fortifikationsdepartementet samtliga till ärendet hörande handlingar samt anförde därvid, att då det från Allmänna Ingenjörbyrån avgivna utlåtandet bekräftade departementets uppfattning om det Wernerska förslagets företråde framför det av Vattenbyggnadsbyrån utarbetade och dessutom innefattade vissa mindre förändringar, avsedda att ytterligare trygga vattentillgången även under förutsättning av ett möjligen framtida ökat vattenbehov, departementet hölle före, att det Wernerska förslaget med de ändringar och kompletteringar, som förordats av Allmänna Ingenjörbyrån, borde komma till utförande.

Hela kostnaden för anläggningens utförande hade av Allmänna Ingenjörbyrån beräknats till 20,500 kronor. Denna summa syntes de-

partementet dock böra ökas till 22,000 kronor för att kunna möta kostnaden för möjligen nödvändiga ökade bergsprängningar, ökade kostnader för markförvärv samt oförutsedda utgifter.

Kontrakt angående köp eller upplåtelse av de markområden, som erfordrades för ifrågavarande anläggning, hade tidigare uppgjorts med markägarna J. Lundgren i Sollefteå och Anders Hansson i Remsle. Då dessa kontrakts giltighetstid utgått med år 1911, hade underhandlingar inletts om kontraktens förlängning. Lundgren hade därvid förklarat sig villig medgiva kontraktets förlängning, varemot Hansson såsom villkor härför fordrat rätt att till sin gård indraga en grenledning från vattenledningens huvudrör utan att, såsom av kronans ombud föreslagits, vilja medgiva denna grenlednings avstängning om omständigheterna vid visst tillfälle — eldsvåda, långvarig torra eller dylikt — skulle göra sådan avstängning nödvändig för att kunna trygga tillräcklig vattentillgång för kåren. Då det sålunda uppställda villkoret icke vore antagligt, syntes expropriation vara nödvändig för att komma i besittning av den mark, som av Hanssons ägor erfordrades för anläggningen.

På grund av vad sålunda anförts hemställde fortifikationsdepartementet, att Kungl. Maj:t måtte

dels, med godkännande av det utav Werner uppgjorda förslaget till utvidgning av Norrlands trängkärs vattenverk jämte de kompletteringar av anläggningen, som påyrkats av Allmänna Ingenjörbyrån, bemyndiga departementet att låta utföra denna anläggning inom högst den därför beräknade kostnaden, 22,000 kronor;

dels förordna att, i den mån den för anläggningen erforderliga marken icke genom frivilligt avtal med markägarna kunde förvärfvas, densamma skulle till kronan avstås i den ordning, som bestämdes i förordningen om jords eller lägenhets avstående för allmänt behov den 14 april 1866;

dels ock medgiva, att kostnaderna för ifrågavarande anläggning, vilka icke kunde bestridas av något till departementets förfogande stående anslag, måtte med högst förenämnda belopp, 22,000 kronor, få utgå från fjärde huvudtitelns allmänna besparingar.

Uti infordrat yttrande den 9 augusti 1912 förklarade arméförvaltningens civila departement sig icke hava något att erinra däremot, att ett belopp av högst 22,000 kronor anvisades att utgå från fjärde huvudtitelns allmänna besparingar till bestridande av kostnaderna för ifrågavarande anläggning. Då emellertid uti det av 1894 års riksdag anvisade anslaget för uppförande av kasernetablissemang för trängkåren

Arméförvaltningens civila departements yttrande.

inräknats omkring 15,000 kronor för pumpverk med vatten- och avloppsledningar samt de medel, vilkas anvisande nu ifrågasatts, således finge anses vara avsedda för ett av riksdagen förut prövat ändamål, ansåge departementet besparingarna å riksstatsens fjärde huvudtitel icke kunna för det i ärendet omförmälda ändamål tagas i anspråk utan därom hos riksdagen särskilt gjord framställning.

Ny utredning
angående
kostnaderna.

Med hänsyn till den tid, som förflutit sedan fortifikationsdepartementets ifrågavarande framställning ingavs till Kungl. Maj:t, anmodade jag den 30 augusti 1915 departementet att inkomma med yttrande, huruvida de föreslagna åtgärderna numera kunde utföras för de förut beräknade kostnaderna eller 22,000 kronor.

Med anledning härav har fortifikationsdepartementet uti skrivelse den 29 mars 1916 anfört, att chefen för trängkåren uti infordrat yttrande meddelat, att förnyat avtal enligt förut gällande grunder icke kunnat av markägarna utverkas. Av dessa hade Anders Hansson numera anlagt egen vattenledning, för vilken han ansåge sig behöva Gräsbäcken och den där befintliga källan. J. Lundgren och B. Hallström vore visserligen villiga att avstå mark enligt 1911 års kontrakt, men med tillägg av det villkor, att de var för sig finge ingå i kårens vattenledning. Om detta villkor icke uppfylldes, ämnade Lundgren nedlägga egen vattenledning i Börssvedjebäcken ovanför den del därav, som tillhörde kronan, varigenom vattentillgången för kåren komme att ytterligare förminskas. Om han nödgades tillhandahålla mark för kronans vattenledning, förbehölle han sig rätt till ersättning med belopp, som han ville framdeles bestämma, för hela vattenledningen över honom tillhöriga sju stycken avsondrade tomter. Den återstående jordägaren, Adolf Sjödin i Skedom, vore villig förnya kontraktet mot en ersättning av 200 kronor jämte gottgörelse med 15 kronor per löpmeter vid eventuella grävningar eller nyläggningar. Angående den av Werner uppgjorda kostnadsberäkningen för vattenledningens ombyggande hade kårchefen låtit denna granskas av sakkunnig person, vilken efter verkställd utredning funnit kostnaderna böra höjas med 2,000 kronor utom vad anginge markkostnaderna.

Av vad sålunda blivit utrett framginge, yttrade fortifikationsdepartementet, att det av departementet förut för ifrågavarande ändamål beräknade beloppet av 22,000 måste höjas. Hela kostnaden för vattenledningen hade förut beräknats till endast 20,500 kronor, varjämte departementet upptagit 1,500 kronor för att kunna möta kostnaderna för möjligen nödvändiga bergsprängningar, ökade kostnader för markförvärf samt oförutsedda utgifter. Vid sådant förhållande ansåge departementet att, utöver ökningen med 2,000 kronor för vattenledningens

ombyggande, ett ytterligare belopp av 2,000 kronor borde rimligtvis vara tillräckligt för täckandet av markkostnaderna, vadan hela det erforderliga beloppet skulle utgöra 26,000 kronor.

Då av den i ärendet förebragta utredningen framgår, att den i samband med uppförandet av trängkårens kasernetablissemang anordnade vattenledningen icke är tillräckligt effektiv för att året om trygga kårens dagliga behov av hushållsvatten och än mindre i stånd att vid inträffande eldsvåda lämna för släckningsarbetet erforderligt vatten, anser jag, i likhet med vederbörande myndigheter, oundgängligen nödigt, att åtgärder vidtagas för att kårens behov av vatten för såväl dagligt bruk som eldsläckningsändamål varder behörigen tillgodosett. Såsom kårchefen och arméfördelningschefen framhållit, torde detta jämväl vara ur ekonomisk synpunkt önskligt, då de nuvarande anordningarna för vattenbehovets tillgodoseende medföra avsevärda kostnader såväl för markupplåtelse och underhåll som för framforslande under vissa tider av året av vatten till kasernetablissemang.

Departement-
chefen.

Efter mitt förmenande skulle det vara mest betryggande, därest kåren kunde erhålla sitt vatten från Sollefteå köpings vattenledning. Enligt vad jag inhämtat skulle emellertid anläggningskostnaderna här för uppgå till omkring 65,000 kronor samt de årliga vattenavgifterna till omkring 4,500 kronor. Med hänsyn till de högre kostnader en dylik anordning alltså skulle medföra, finner jag mig böra tillstyrka det av fortifikationsdepartementet förordade förslaget.

Mot de för ifrågavarande förslags utförande numera beräknade kostnaderna, eller 26,000 kronor, har jag icke något att erinra. Beloppet torde, i enlighet med vad fortifikationsdepartementet föreslagit, få utgå av fjärde huvudtitelns allmänna besparingar, vilka därtill lämna tillgång.

Jag får alltså hemställa, det täcktes Eders Kungl. Maj:t föreslå riksdagen medgiva,

att av fjärde huvudtitelns allmänna besparingar må tagas i anspråk ett belopp av högst 26,000 kronor för vidtagande av erforderliga åtgärder för tillgodoseende av vattenbehovet för Norrlands trängkår.»

Till denna, av statsrådets övriga ledamöter biträdta hemställan täcktes Hans Maj:t Konungen lämna bifall; och skulle till riksdagen avlätas proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Axel Westin.